

KAPITOLA 2

Překvapení Matouše Cuthberta

Matouš Cuthbert a jeho kaštanová kobyla se spokojeně kodrcali celých osm mil do Bright Riveru. Jeli po hezké cestě mezi upravenými farmami a usedlostmi, tu a tam projeli voňavým jedlovým lesem nebo úvozem, nad nímž se skláněly divoké švestky obsypané bělavými květy. Jabloňové sady vydávaly sladkou vůni, v dálce na obzoru mizely louky v nachovém a zlatavém oparu a

*Zpívaly v korunách hrdličky,
aby ten čas trval rok celičký.*

Matouš si cestu vychutnával po svém, až na chvíle, kdy se potkával se ženami a musel je zdravít – protože na Ostrově Prince Edwarda musíte zdravít každého, koho potkáte, ať ho znáte, nebo ne.

Matouš měl hrůzu ze všech žen kromě Marilly a paní Ráchel. Měl vždycky nepříjemný pocit, že se mu tahle tajemná stvoření za zády vysmívají. Možná měl i pravdu, protože byl na první pohled podivín. Nebyl to žádný krasavec, dlouhé šedé vlasy mu sahaly až po shrbená ramena a už od svých dvaceti let nosil měkký hnědý plnovous. Vlastně tenkrát ve dvaceti letech vypadal téměř stejně jako dnes v šedesáti, jen šedin měl méně.

Když dorazil do Bright Riveru, nebylo po vlaku nikde ani stopy. Usoudil, že přijel příliš brzy, uvázal tedy koně na dvoře hostince a vešel do nádražní budovy. Dlouhé nástupiště bylo téměř prázdné – jediná osoba, kterou tam zahlédl, byla dívka. Seděla až na samém konci nástupiště na hromadě šindelů. Matouš sotva postřehl, že je to *děvče*, prošel kolem ní, ani se neohlédl, a pospíchal pryč. Kdyby si jí byl lépe všiml, jistě by mu neuniklo napětí a očekávání v její tváři. Seděla tam a zjevně na něco nebo na někoho čekala, a protože neměla nic jiného v tu chvíli na práci, seděla a čekala tam ze všech sil.

Matouš uviděl přednostu, zrovna zamykal kancelář a chystal se domů na večeri, a zeptal se ho, jestli bude mít vlak v pět třicet zpoždění.

„Vlak v pět třicet už odjel před půlhodinou,“ odpověděl stroze přednosta. „Ale vysadili tady pro vás jednoho pasažéra – děvčátko. Čeká na vás tamhle na těch šindelích. Říkal jsem jí, aby šla do čekárny pro ženy, ale ona mi se vší vážností oznámila, že radši zůstane venku. ‚Víc to podněcuje představitost‘, povídala. Bude to asi pěkný kvítko.“

„Ale já nečekám děvče,“ namítl Matouš rozpačitě. „Přijel jsem pro chlapce. Měl by tu být. Paní Spencerová mi měla přivést ze sirotčince v Novém Skotsku chlapce.“

Přednosta hlasitě hvízdal. „No tak to bude asi omyl,“ usoudil. „Paní Spencerová vystoupila s touhle slečnou a dala mi ji do opatrování. Povídala, že ji se sestrou adoptujete ze sirotčince a že si pro ni přijedete. Víc já o tom nevím – a nikde už tu žádného dalšího sirotka neschovávám.“

„Tomu nerozumím,“ hlesl Matouš bezmocně a v duchu si přál, aby tu s ním byla Marilla a všechno vyřešila.

„No tak se zeptejte toho děvčete,“ navrhl přednosta nezúčastněně. „Troufám si tvrdit, že vám to vysvětlí –pusu má pořádně prořízlou, jen co je pravda. Asi už neměli takového chlapce, jakého jste chtěli.“

Povýšeně odkráčel, měl hlad, a nechal nešťastné Matouše, aby oslovil dívku – cizí dívku, sirotka – což pro něj bylo těžší, než vlézt do jámy lvové, a zeptal se jí, proč není kluk. Matouš v duchu zaúpěl, otočil se a nesměle se vydal na nástupiště směrem k ní.

Dívka ho sledovala od chvíle, kdy kolem ní prošel, a upírala na něj oči i teď. Matouš se na ni nedíval, a i kdyby se díval, neviděl by, jaká ve skutečnosti je. Běžný pozorovatel by viděl asi toto: dítě asi jedenáctileté, oblečené do velmi krátkých, velmi těsných a velmi ošklivých šatů ze zažloutlé vlněné látky. Na hlavě vybledlou hnědou námořnickou čepici, pod ní na zádech dva tlusté copy, zrzavé jako liška. Obličejík bledý, hubený a samá piha, ústa velká, stejně jako oči, které podle osvětlení a podle nálady měnily barvu ze zelené na šedou.

Tolik by zaznamenal obyčejný pozorovatel. Bystrý pozorovatel by si však všiml ještě špičaté a výrazné brady, bystrého, živého pohledu, výrazných, pěkně vykrojených úst, širokého nápadného čela – zkrátka náš bystrý pozorovatel by usoudil, že v těle téhle slečny, z níž měl nesmělý Matouš Cuthbert tak přehnaný strach, přebývá neobyčejný duch.

Matouš byl však ušetřen toho, aby musel dívku oslovit, protože jakmile zjistila, že jde k ní, vstala se, popadla jednou hubenou

opálenou rukou držadlo omšelé staromódní cestovní brašny a druhou mu okamžitě podala.

„Vy jste pan Matouš Cuthbert ze Zeleného domu, vidíte?“ řekla křišťálově jasným přívětivým hlasem. „To jsem ráda, že jste tady. Začínala jsem se bát, že pro mě nepřijedete, a představovala jsem si všechno možné, co vám v tom mohlo zabránit. Rozhodla jsem se, že jestli pro mě dnes nepřijedete, vylezu támhle na tu divokou třešeň u zatáčky a zůstanu tam až do rána. Nebála bych se a bylo by to krásné, přespat v koruně divoké třešně mezi bílými květy při měsíčku, vidíte? Člověk by si představoval, že bydlí v samém mramoru. A byla jsem si docela jistá, že byste přijel ráno, když ne dnes.“

Matouš sevřel hubenou ruku neobratně ve své, a v tu chvíli se rozhodl, co udělá. Nemůže říct tomuhle dítěti se zářícíma očima, že je sem poslali omylem. Vezme ji domů, a ať jí to řekne Marilla. Stejně ji nemůže nechat v Bright Riveru, tak jako tak, nechá tedy všechny otázky a vysvětlování až na potom, až v pořádku dorazí k Zelenému domu.

„Omlouvám se, že jsem přijel pozdě,“ řekl ostýchavě. „Tak pojď. Kůň čeká ve dvoře. Dej mi tu tašku.“

„Nebojte, já ji unesu!“ odpověděla vesele. „Není těžká. Mám v ní všechn svůj majetek, ale není těžká. A když se nenese správně, vypadává jí držadlo, ale já už s tím umím zacházet, tak bych si ji radši nesla sama. Je to strašně stará brašna. Já jsem tak ráda, že jste přijel, i když by bylo hezké přespat v divoké třešni. Máme před sebou dlouhou cestu, že? Paní Spencerová říkala, že je to osm mil. Ale já jsem ráda, já strašně ráda jezdím. Jé, to je tak krásné, že s vámi

budu bydlet a že k vám budu patřit. Nikdy jsem vlastně k nikomu nepatřila ne doopravdy. Ale vůbec nejhorší to bylo v sirotčinci. Byla jsem tam jen čtyři měsíce, ale stačilo mi to. Vy jste asi nikdy nebyl sirotek v sirotčinci, tak to nemůžete pochopit. To je horší než cokoliv, co si dokážete představit. Paní Spencerová říkala, že ode mě není hezké takhle mluvit, ale já nechtěla být zlá. Ono je strašně snadné být zlý, aniž byste o tom věděl, že? Byli hodní – v tom sirotčinci. Ale nebylo tam kouska prostoru pro fantazii – jen snad ostatní sirotci. A mně se líbilo představovat si třeba, že ta holčička, co sedí vedle, jeve skutečnosti dcera hraběte a že ji jako miminko ukradla rodičům zlá chůva, která než se stačila přiznat, tak umřela. V noci jsem většinou nespala a představovala jsem si takovýchle věci, protože ve dne na to nebyl čas. Asi proto jsem tak hubená – jsem hrozně hubená, vidíte? Kost a kůže. Někdy si ale představuju, že jsem hezká a baculatá a že mám na loktech dolíčky.“

Tady se Matoušova společnice odmlčela, jednak proto, že jí došel dech, a jednak proto, že dorazili k bryčce. Mlčela, dokud nevyjeli z vesnice a nesjížděli dolů do údolí po cestě, která byla místy tak vymletá, že se její kraje, lemované kvetoucími planými třešněmi a štíhlými bílými břízkami, tyčily několik stop nad jejich hlavami.

Děvče natáhlo ruku a ulomilo větvičku divoké švestky, která zavadila o bok bryčky.

„Není to nádhera? Co vám ten strom, co se tak naklání dolů, celý v bílém, samá krajka, připomíná?“ zeptalo se.

„Ani nevím,“ odpověděl Matouš.

„No přece nevěstu – nevěstu celou v bílém s nádherným jemným závojem. Já jsem skutečnou nevěstu nikdy neviděla, ale

dovedu si ji představit. Já sama asi nevěsta nikdy nebudu. Já jsem taková obyčejná, mě si nikdo nevezme – jedině snad nějaký cizí misionář. Cizí misionáři myslím nejsou moc vybíraví. Ale stejně doufám, že jednou budu mít bílé šaty. Tak si totiž představuju tu největší pozemskou slast. Mně se hrozně líbí hezké šaty. Co si pamatuju, nikdy jsem žádné neměla, ale aspoň se na ně můžu o to víc těšit, no ne? A taky si můžu představovat, že jsem nádherně oblečená. Když jsem dnes ráno odcházela ze sirotčince, tak jsem se tak styděla za tyhle ohavné vlněné šaty! Musely je nosit všechny děti ze sirotčince, to víte. On totiž jeden obchodník z Hopetownu daroval sirotčinci celý štoček téhle látky. Prý proto, že ji nemohl prodat, ale já bych radši věřila tomu, že měl tak laskavé srdce, vy ne? Když jsme nastoupili do vlaku, tak jsem měla pocit, že se za mnou všichni ohlížejí a litujou mě. Tak jsem si prostě představovala, že mám ty nejkrásnější šaty z bleďmodrého hedvábí – protože když už si něco *představujete*, tak to musí stát za to – a k tomu obrovský klobouk samou kytku a rozevláté peří, zlaté hodinky a kozinkové rukavice a boty. A hned se mi celou cestu jelo líp. A když jsme jeli lodí, tak mi nebylo ani trochu špatně. Ani paní Spencerové, a té prý většinou bývá. Říkala, že na to neměla čas, protože musela hlídat, abych nevypadla z lodi. Že to v životě neviděla, jak jsem se motala kolem toho zábradlí. Ale když jí díky tomu nebylo špatně, tak to byl vlastně dobrý skutek, že jsem se tam motala, no ne? A já jsem chtěla všechno vidět, co na té lodi bylo k vidění, protože jsem nevěděla, jestli se mi to ještě někdy v životě poštěstí. Jé, tady jsou zase třešně, a všechno kvete! Tenhle ostrov je jeden velký květ. Už teď ho mám ráda, a tolik se těším,

že tu budu bydlet! Vždycky jsem slýchala, že Ostrov Prince Edwarda je nejkrásnější místo na světě, a představovala jsem si, že tam bydlím, ale nikdy mě nenapadlo, že tam jednou budu doopravdy bydlet! To je přece nádhera, když se vám splní sen, že? Ale tyhle červené cesty jsou tak legrační. Když jsme v Charlottetownu nastoupili do vlaku a za oknem se začaly míhat tyhle červené cesty, ptala jsem se paní Spencerové, proč jsou červené, ale ona povídala, že bohužel neví a abych ji už proboha ušetřila dalších otázek. Že jsem jí jich položila snad už tisíc. Nejspíš ano, ale jak má člověk zjistit, jak to všechno je, když se nezeptá? A proč jsou teda ty cesty červené?“

„Ani nevím,“ řekl Matouš.

„No, to časem zjistíme. Není to krásné, když si pomyslíte, co všechno ještě můžeme časem zjistit? Když si to uvědomím, tak jsem prostě ráda na světě – je tak zajímavý! Nebyl by ani zpola tak zajímavý, kdybychom už všechno věděli, vidíte? Nezbyl by v něm žádný prostor pro fantazii. Ale já jsem asi moc upovídáná, že? Všichni mi to pořád říkají. Nemám být radši zticha? Řekněte, a já budu. Já *umím* mlčet, když se rozhodnu, i když je to těžké.“

Matoušovi bylo k jeho velkému překvapení dobře. Měl stejně jako většina nemluvných lidí rád lidi povídavé, když byli ochotní mluvit sami a nečekali od něho konverzaci. Nikdy by ho však nenapadlo, že se bude cítit tak dobře ve společnosti malého děvčete. Se ženami měl jen ty nejhorší zkušenosti, a malé holky byly ještě horší. Nesnášel, jak kolem něho vždycky ostýchavě proklouzly, a přitom ho úkosem sledovaly, jako by čekaly, že je spolknou zaživa, když se odváží slovo promluvit. A přesně tak se chovaly dobře vychované

dívky z Avonlea. Ale tahle pihatá holka byla úplně jiná, a i když mu to tak rychle nemyslelo, a tak pro něho bylo občas těžké stačit jejím myšlenkovým pochodům, uvědomil si, že je mu v její povídací společnosti vlastně dobře. Řekl tedy se svou obvyklou ostýchavostí: „Ale ne, jen povídej. Mně to nevadí.“

„Jé, to jsem ráda. My dva spolu budeme náramně dobře vycházet. To je taková úleva, když člověk může mluvit, kdy chce, a nikdo mu u toho nevykládá, že dítě má být vidět, a ne slyšet. Mně to vždycky říkali od rána do večera. A lidi se mi smějou, protože někdy mluvím jako kniha. Ale když máte v hlavě velké myšlenky, tak přece musíte mluvit jako kniha, no ne?“

„Zní to rozumně,“ odpověděl Matouš.

„Paní Spencerová říkala, že mám ostrý jazyk, ale to není pravda, já mám úplně normální jazyk. A paní Spencerová taky říkala, že bydlíte v Zeleném domě. Na všechno jsem se jí hned vyptala. Všude okolo jsou prý stromy. To mi udělalo takovou radost! Já mám stromy hrozně ráda. Kolem sirotčince žádné nebyly, jenom pár takových ubohých mrzáčků v nabílených ohrádkách. Taky vypadaly jako sirotci, opravdu. Bylo mi jich líto až k pláči. Říkala jsem jim vždycky, „Ach, vy malí chudáčci! Kdybyste rostli v hlubokém lese mezi ostatními stromy, v měkoučkém mechu, kdyby se vám ke kořenům skláněly zvonečky a kolem tekl potok a ve větvích vám zpívali ptáci, to byste si mohli klidně růst! Ale tady nemůžete. Já vím, jak vám je, stromečky moje., Bylo mi dnes smutno, když jsem od nich odjížděla. Člověk si na tyhle věci rychle zvykne, vidíte? Je někde blízko vašeho domu potok? Na to jsem se paní Spencerové zapomněla zeptat.“

„No, ano, je hned za domem.“

„No to je jako v pohádce! Vždycky jsem snila o tom, že budu bydlet blízko potoka. Ale nikdy jsem si nemyslela, že jednou vážně budu. Sny se většinou nesplní, že ne? To by byla krása, kdyby se každý sen splnil. Ale teď jsem skoro úplně šťastná. Úplně šťastná být nemůžu, protože – no, jaká je tohle podle vás barva?“

Přehodila si jeden z dlouhých lesklých copů přes hubené rameno a podržela ho Matoušovi před očima. Matouš nebyl zvyklý posuzovat barvu dámských kadeří, ale v tomto případě nebylo nad čím váhat.

„Zrzavá, ne?“ řekl.

Dívka upustila cop s povzdechem, který jako by pramenil až někde v patách, a naráz vyslovil všechny strasti lidského rodu.

„Ano, zrzavá,“ připustila odevzdaně. „Takže vidíte, že nemůžu být úplně šťastná. Nikdo, kdo má takovéhle vlasy, totiž nemůže. To ostatní už mi tolik nevadí – ty pihy ani zelené oči, ani to, že jsem tak hubená. Já si prostě představím, že mám krásnou broskvovou pleť a zářivé pomněnkové oči. Ale ty vlasy, ty si odmyslet neumím. To prostě nejde, ať se snažím sebevíc. Vždycky si říkám, „mám nádherné havraní vlasy, mám nádherné havraní vlasy, „jenže stejně vím, že jsou zrzavé jako liška, a rve mi to srdce. To bude moje doživotní trápení, tohleto. Jednou jsem četla román o dívce, která měla doživotní trápení, ale nebyly to zrzavé vlasy. Ona měla zlaté vlasy a alabastrovou pleť, víte. Co je to ten alabastr? Na to jsm nikdy nepřišla. Vy to víte?“

„Mmno, vlastně ani nevím,“ odpověděl Matouš, kterému se začínala zvolna točit hlava. Připadal si jako kdysi za mlada, když ho jednou pozval kamarád na kolotoč.